

ROZMARIJA ELLENA GAILIJA

RAGANU
& BURVJU
MĀKSLAS
ENCIKLOPĒDIJA

THE ENCYCLOPEDIA OF WITCHES AND WITCHCRAFT
Second Edition

ROSEMARY ELLEN GUILLEY
Checkmark Books

No angļu valodas tulkojusi MĀRA RŪMNIECE

Mākslinieks ULDIS BALTUTIS

Copyright © 1999 by Rosemary Ellen Guiley

ISBN 9984-757-20-X

© R. E. Gailija, 2004
© M. Rūmniece, tulk., 2004
© U. Baltutis, māksl. nof., 2004

❖ SATURA RĀDĪTĀJS ❖

PATEICĪBAS 7

IEVADS 9

ŠĶIRKĻI A-Z 11

BIBLIOGRĀFIJA 433

ŠĶIRKĻU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS 439

·IEVADS·

Pa šiem vairāk nekā desmit gadiem, kopš uzrakstīta šī grāmata, noticis īsts informācijas sprādziens attiecībā uz burvju mākslu, it īpaši tās uzņemšanu Rietumu sabiedrībā. Daļa no tās ir vēsturiska un aplūko raganu vajāšanas viduslaiku un renesanses Eiropā. Lielākā daļa šīs jaunās informācijas ir saistīta ar Burvju mākslu (ar lielo burtu) kā mūsdienu Pagānu reliģiju: uz dabu un Dievieti balstītu gara ceļu, kas rekonstruēts no Pagānu ticējumiem un ceremonijām, tautas maģijas un ceremoniālās maģijas. Šai mūsdienu reliģijai, ko sauc arī par Viku, ir neliela līdzība ar burvju mākslu kā tautas maģijas tradīciju, bet tai nav nekā kopīga ar raganu vajāšanas objektu – ticējumiem, kas saistīti ar velna pielūgšanu.

Šīs enciklopēdijas sākotnējais mērķis bija sniegt šķirklu uzskaitījumu, sākot ar vēsturi un burvju mākslas aspektiem un beidzot ar mūsdienu Burvju mākslas, Vikas un Pagānisma attīstību. Kaut arī esmu iekļāvusi vairākas atsaucis uz dažādām kultūrām, centrālā vieta grāmatā ierādīta Rietumu maģijai un burvju mākslai. Ir jauni šķirklī par vēsturiskām personām un tematiem, kas saistīti ar folkloru, maģiju un tautas burvju mākslu. Daudzi šķirklī tikuši paplašināti un papildināti ar literatūras sarakstiem, kuri noderēs lasītājam.

Runājot par mūsdienu Burvju mākslu, esmu papildinājusi šķirklus un ievietojusi daudzus jaunus. Šī

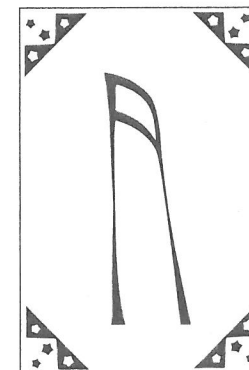
strauji augošā reliģija attīstās patstāvīgi dažādos virzienos, un tai varbūt vajadzīga sava enciklopēdija. Šajā izdevumā aplūkoti galvenie punkti un izraudzīti ievērojami cilvēki. Neesmu centusies veidot izsmelšu apskatu par daudzajām un mūžam mainīgajām permūtācijām un diskusijām Burvju mākslas un Pagānisma ietvaros, neesmu arī mēģinājusi veidot personu sarakstu «Kas ir kas». Burvju māksla kā reliģija ir tikai viens visaptverošā burvju mākslas priekšmeta aspekts.

Tāpat kā pirmajā izdevumā, jēdzienus «Ragana» un «Burvju māksla» esmu lietojusi ar lielo burtu, runājot par mūsdienu reliģiskajiem novirzieniem, bet lietojusi mazos burtus, runājot par tautas tradīcijām un buršanu. Tas pats attiecas uz vārdiem «Pagāns» un «Pagānisms»: mūsdienu reliģijas kontekstā tie lietoti ar lielo burtu, turpretī, runājot par pirmskristiešu reliģijām un rituāliem, – ar mazo burtu.

Tā kā izšķirība starp Burvju mākslu un burvju mākslu var mulsināt, man jāpiekrīt Raganām, kuras dod priekšroku apzīmējumam «Vika». Domājams, vārds «Vika» un «Vikāns» tiks lietoti aizvien biežāk, tā kā šī reliģija joprojām aug. Neskatoties uz to, paliek daudz Raganu, kuras nelokāmi vēlas saglabāt vārdus «Ragana» un «Burvju māksla» savas reliģijas attēlošanai. Tādā gadījumā sabiedrības ziņā ir izprast atšķirību starp Burvju mākslu kā reliģiju un burvju mākslu kā tautas tradīciju.

Pagānisms pašlaik ir nopietnas akadēmiskas un reliģiskas izpētes objekts un ieņem savu vietu dažādu pasaulē sastopamo ticību vidū. Šeit lieli nopelni pieņākas mūsdienu romantiskajai attieksmei pret dabu, vēlmei pēc personiskas transcendentālas pieredzes (Pagānisms to sniedz) un Raganām un Pagāniem, ku-

ri nenogurstoši centušies izglītēt sabiedrību par savu ticību un praksi. Pirms desmit gadiem reti kurš gribēja atklāti izteikties sabiedrībā. Mūsdienās lasītāji var izvēlēties no neskaitāmām grāmatām, periodiskiem izdevumiem un interneta adresēm. Atklātība paver neparastu iespēju vērot jaunu reliģiju attīstību.

āboli – āboliem, kuri Britānijā audzēti jau 3000 g. pr. Kr., ir sena saistība ar MAĢIJU, RAGANĀM un dievietēm. Maģiskas ābolu zemes, kuru augļi dāvāja mūžīgu dzīvi, aprūpēja dažādas Rietumu pagānu dievietes, starp tām grieķu Hēra, skandināvu Iduna (*Idhunn*), teitoņu Freija un norvēģu pazemes valdniece Hela. Irokēzu mītā ābele ir debesu centrālais koks. Kristietībā ābols, ko čūska piedāvāja Ievai, ir dzīvības auglis, taču tiek pielīdzināts grēkam.

Spēles un ZILĒŠANA ar āboliem ietilpa ķeltu/druīdu ražas novākšanas Samhaina (*All Hallow's Eve*) svētkos – tagad tos svin 31. oktobrī (sk. GADSKĀRTAS). Svētkos saglabājusies tradīcija šajā naktī iegremdēties ūdenī pēc āboliem. Cita paraža vēsta, ka, Samhaina svētkos mizojot ābolu sveču apgaismota spoguļa priekšā, var ieraudzīt nākamā dzīvesbiedra seju.

Maģisks raudzēts sidrs, iespējams, ticis lietots arī citās pagānu ceremonijās. Atsevišķās Anglijas daļās stipru sidru sauc arī par raganu dziru. Āboli un ābolu mizas tiek izmantotas Britu salās izplatītās zilēšanas metodēs.

Angļu dzīvesziņā ābele nozīmē to pašu, ko burvība, un saistās ar tēliem Artura leģendās. Nāvīgi ievainoto Arturu trīs feju valdnieces aizbur uz Avalonu, maģisku vietu, «Ābolu salu» jeb «ābolu zemi», kurā valdīja FEJA MORGANA, vecene jeb Nāves māte – viens no Dievietes trim aspektiem. Artura bruņinieks Lancelots aizmiga zem potētas ābeles, un viņu aiznesa

četras feju valdnieces. Karaliene Ginivera iedeva ābolu Sv. Patrikam, tas nomira; karalieni apsūdzēja BURŠANĀ un notiesāja sadedzināšanai pie kauna staba, taču Lancelots viņu izglāba.

Runāja, ka raganas, gribēdamas kādu noburt vai noindēt, bieži izmanto ābolus kā pasakā par Sniegbaltīti, kuru ar saindētu ābolu iemidzināja melnā raganā – karaliene. Stāstīja par Ričardu Džonsu (*Richard Jones*), kuru 1657. gadā 12 gadu vecumā Šeptonmale-tā, Somersetas grāfistē Anglijā, nobūrusi meitene, iedodama ābolu. Džonu mocīja lēkmes, un kaimiņi apgalvoja, ka redzējuši zēnu pārlidojam pāri dārza mūrim. Meiteni, Džeinu Bruksu (*Jane Brooks*), apsūdzēja burvestībā, notiesāja un 1658. gada 26. martā pakāra.

Angļu folklorā vēsta, ka, ražas laikā novācot visus ābolus, var iedzīvoties nelaimē; daži āboli jāatstāj FEJĀM.

Ābols ir mīlestības simbols *VODOUN*, tāpat arī angļu, dāņu un vācu folklorā.

Sk. DĒMONISKA APSĒSTĪBA.

PAPILDLITERATŪRA

Leach, Maria, ed., and Jerome Fried, assoc. ed. *Funk & Wagnall's Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend*. New York: Harper & Row, 1972.

Opie, Iona and Moira Tatem. *A Dictionary of Superstitions*. New York: Oxford University Press, 1989.

York: Dover Publications, 1971. First published 1928.

Summers, Montague. *The Werewolf*. 1933. Reprint, New York: Bell Publishing, 1967.

Symonds, John, and Kenneth Grant, eds. *The Confessions of Aleister Crowley, an Autobiography*. London: Routledge & Kegan Paul, 1979.

Tallant, Robert. *The Voodoo Queen*. Gretna, La: Pelican Publishing, 1983.

Terry, Maury. *The Ultimate Evil*. New York: Doubleday, 1987.

Thomas, Keith. *Religion and the Decline of Magic*. New York: Charle's Scribner's Sons, 1971.

Trevor-Roper, H. R. *The European Witch-Craze*. New York: Harper & Row, 1957.

Trigg, Elwood B. *Gypsy Demons and Divinities*. Secaucus, N.J.: Citadel Press, 1973.

Tuchman, Barbara. *A Distant Mirror: The Calamitous 14th Century*. New York: Ballantine Books, 1978.

Tyson, Donald. *The New Magus*. St. Paul: Llewellyn Publications, 1988.

Valiente, Doreen. *An ABC of Witchcraft Past and Present*. 1973. Reprint, Custer, Wash.: Phoenix Publishing, 1986.

Valiente, Doreen. *An ABC of Witchcraft Past and Present*. Custer, Wash.: Phoenix Publishing, 1986 (first published 1973).

Valiente, Doreen. *The Rebirth of Witchcraft*. London: Robert Hale, 1989.

Valiente, Doreen. *Witchcraft for Tomorrow*. 1978. Reprint, Custer, Wash.: Phoenix Publishing, 1985.

Van Gennep, Arnold. *The Rites of Passage*. 1908. Chicago: University of Chicago Press, 1960.

Villoldo, Alberto, and Stanley Krippner. *Healing States*. New York: Fireside/Simon & Schuster, 1987.

Waite, A. E. *The Book of Black Magic and of Pacts*. 1899. Reprint, York Beach, Me.: Samuel Weiser, 1972.

Waite, Arthur Edward. *The Hermetic Museum*. York Beach, Me.: Samuel Weiser, 1991.

Weinstein, Marion. *Earth Magic: A Dianic Book of Shadows*. Revised ed. Custer, Wash.: Phoenix Publishing, 1998.

Wickland, Carl. *Thirty Years Among the Dead*. 1924; Reprint, N. Hollywood: Newcastle Publishing Co., 1974.

Wilson, Colin. *The Occult*. New York: Vintage Books, 1971.

Yeats, W. B. *Irish Fairy and Folk Tales*. 1892. Reprint, New York: Dorset Press, 1986.

ŠĶIRKĻU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS

A

āboli 11

abrakadabra 12

Abramelins Mags 12

acu kodējas (eye-biters) 12

Adlere, Margota (1946) 12

afrikāņu burvju māksla 14

(Netesheimas Agripa Heinrihs Kornēliuss) (1486–1535) 16

akmeņi 18

Akvinas Toms, Sv. (1226–1274) 19

allotriofāģija 19

alrūnas 20

altāris 20

amata vārds 21

Amerikas Raganu padome 21

amuleti 22

Andersons, Viktors 23

Aplis 24

Apļa svētnica (pazīstama arī kā Aplis) 24

apmātība 25

apsēstība 26

Aradija 26

Arasas raganas 27

Arnolds, Čārlzs (1947) 28

asaras 29

asinis 30

asinsakmens 31

Astarte (arī Aštarte) 31

aukliņa (aiguillette) 31

B

Baba Jaga 33

babeloniešu velna slazds 33

Bafomets 33

Baklenda, Rozmarija 34

Baklends, Raimonds (1934) 34

Bambergas raganas 36

Barets, Frānsiss (19. gadsimts) 37

Batersa, Mērija (18. gs. beigas – 19. gs. sākums) 37

benandanti 38

Berijas St. Edmondsas raganas 40

Berklijas ragana 42

bibliomantija 42

Bidija Ērlīja (1798–1874) 42

Bikšu lentes ordenis 44

bites 44

Blaimirs, Džons (1895) 44

Blaita, Tamsina (1798–1856) 48

blasting (kaitēšana) 48

Bodēns, Žans (1529–1596) 50

bogey (gars, spoks) 51

Boldrija, Tilija 51

Bonevitss, F. E. I. (Izaks) (1949) 51

Bouns, Gevins 53

bright blessings 53

Brosjē, Marta (Brossier, Marthe 1573–?) 53

bruja / brujo 54

Bruners (pazīstams arī kā Dedzinātājs), Teobalds (1855–1871) un Žozefs (1857–1882) 55

Budapešta, Z (1940) 55
buramvārdi 57
buramvārdu skaitīšana 58
buršana (*sorcery*) 59
burvestība 60
burvības (*spells*) 60
burvības anatomija 60
burvis (*wizard*) 61
burvji ārsti (*witch doctors*) 62
burvju māksla, buršana (*witchcraft*) 63
Burvju mākslas muzejs 73

C

Canon Episcopi 77
Ceridvena (arī Keridvena) 78
Cernuns 78
conjurer 78
cowan 78
curandero/curandera 79
Čelmsfordas raganas 79
čigāni 82

D

dabas gari 84
Dakteris Džons 84
Dambārtonas cietoksnis 85
Dankane, Helēna (1898—1956) 86
Darels, reverends Džons (16. gadsimts) 87
dedzināšanas laiki 87
de Lankrs, Pjērs 88
Dēmetra 88
dēmoni 90
dēmoniska apsēstība 95
dēmonu eksorcisms 97
deosil (arī *deiseal*) 100
Devil's Dandy Dogs 100
Dī, Džons (1527—1608) 100
Diāna (Artemīda) 102
Dieviete 103
Dievietes derība 105
Dievietes priekšraksts 106
durstīšana 107
dzelzs 108
dziedināšana 109
dzintars 110
«dzīvžogu (krūmu) ragana» (*hedge witch*) 110
Džeimss I (1566–1625) 111
džini 112
Džonsa, Mārgareta (?–1648) 113

E

Edmontonas ragana 114
Eklunde, Anna (ap 1882–?) 114
Eksanprovansas apsēstība 115

eksorcisms 116
elementi 116
elementu gari 117
elfu bultas 117
elfu slazds 118
Elles uguns klubs 118
eļļas (arī svaidāmās eļļas) 118
Endoras ragana 118
enerģijas konuss/kūlis 120
ēnu grāmata 120
esbats 121
esi svētīts (*blessed be*) 122

F

Farara, Dženeta (1950) un Stjuarts (1916) 123
Fausts 125
fejas 126
feju aplis 129
feju gaisma 129
Feri (Faery) tradīcija 129
Fērtā, Violeta Mērija 129
fetišs 129
Fians, Džons (?–1591) 130
Fičs, Eds 131
Foksa, Selina (1949) 132
Fortūna, Diona (1891–1946) 133
Frosts, Gevins (1930) un Ivonna (1931) 134

G

gada rats 136
gaiļi 139
Gārdners, Džeralds B(ruso) (1884–1964) 140
garu apsēstība 143
garu eksorcisms 144
Gaudija, Isobela (?–ap 1662) 145
genie 146
Gofridi, tēvs Lui 146
gredzeni 146
grimuāri 146
gris-gris 148
Gvidions, burvis 149
G'Zells, Oters 149

H

Haizmans, Kristofers (arī Kristofs) Jozefs (?–1700) 150
Hebnere, Luīze 151
Hekate 151
Helmsa labojums 152
Hermejs 152
Hermejs Trismegists 153
Hermetica (Hermētika) 153
Hērnš, mednieks 155
hocus pocus 155

Holda (arī Holde, Hulda) 155
Hopkinss, Metjū (?–1647?) 155
Hotorns, Nataniels (*Hawthorne, Nathaniel*) (1804–1864) ... 157

I

Inanna 159
indēs 159
iniciācija 162
inkvizīcija 164
Innocents VIII, pāvests (1432–1492; pāvesta amatā 1484–1492) 164
Ištara 166
Izīda 166
izskata mainīšana 167

J

jostasvietas mērīšana 168
Judite, Anodea (1952) 168
Jūniuss, Johanness (1573?–1628) 170
jūras raganas 172

K

kabala (arī *cabala, kabbalah, qabalah*) 173
Kabota, Lorijs (1933) 174
kaķi 176
Kaningems, Džons 177
Kaningems, Skots (1956–1993) 177
Karātavu kalns 178
Kārmonijas ragana 178
Kārpenters, Deniss (1954) 178
Kasandra 179
katls 180
kauna skūpsts 181
Kellijs, Edvards 182
Kenjudonas raganas 182
Keridvena 182
Kings, Greiems 182
Kirke 182
Kitelere, lēdija Alise (?–ap 1324) 183
Klatterbaka, Vecā Dorotija (1880–1951) 184
Klīrija, Bridžeta 185
Klonmelas feja ragana 185
kniepadata 186
kopa (*coven*) 186
Koula, Anna (17. gadsimts) 190
Krāmers, Heinrihs 190
Krautere, Patrīcija K. (1927) 190
Krauters, Arnolds (1909–1974) 192
Kroulija, Viviana 194
Kroulijs, Elisters (1875–1947) 195
krupji 197
krupju ragana 198
krustceles 198
krusti 199

kūkas un vīns (arī kūkas un alus) 199
ķiploki 199

L

labības lelle 201
Lamija 201
Lānas brīnums 201
Lankasteras (arī Lankašīras) raganas 202
Lankrs, Pjērs de (1550?–1631?) 204
lapsu uguns 207
lāsti 207
Lavo, Marija (1794?–1881 un 1827–1897) 209
lazda 210
lēdija Olvena 211
lēdija Šeba (?) 211
Legba (arī Elegva) 212
Lelands, Čārlzs Godfrijs (1824–1903) 213
Levi, Elifāss (1810–1875) 214
levitācija 215
lidošana 215
Lielais rīts 216
lietuvēns 217
Lika, Sibila (1923–1983) 217
likantropija 218
liķu gaisma 220
Lilita 220
litobolija 221
litobolija Ņūhempšīrā 221
Ludēnas apsēstība 223
lūgšana 225
Luvjē apsēstība 226

Ļ

ļauņa vēlējums 227
ļauņa skatiens 227

M

Magi salas raganas 230
maģija 231
maģiskais aplis 237
mājas gari (goblīni) 239
«Makbets» 240
Makumba 241
malduguns (*jack-o'-lantern*) 243
maleficia (kaitējums) 243
Malleus Maleficarum («Raganu āmurs») 244
mandragora 246
Mareja, Mārgareta Alise (1863–1963) 246
Marels, Džeimss (1780–1860) 247
Martello, Dr. Leo Lūiss 248
Maters, Inkrīss (1639–1723) 249
Maters, Kotons (1663–1728) 251
Māte Sarkanmice 252
Māte Šiptona (1488–?) 252

mati un nagi	253
Mēdeja	254
melnais āzis	255
Melnā mesa	255
Melnais Šuks (<i>Black Shuck</i>)	256
Mendesas āzis	257
Mēness	257
Mēness vilkšana (<i>Drawing Down the Moon</i>)	258
Merlins	258
metamorfoze	259
mezgli	261
mežonīgās medības	262
milas dzēriens	263
misiņš	264
Morgana le Feja	264
Morigana	264
Mūras raganas	265
mūža gājuma rituāli	266

N

nauda	267
nekromantija	267
nobrīnēšana (<i>hex</i>)	268
Nortbērvikas raganas	270
Nortone, Rozalīna (1917–1979)	271

O

olu koks	273
ozolu āboli	273

P

Pagānisms	274
Pagānu federācija	277
<i>Pagan Way</i>	277
pakavs	278
Paks	278
Pāns	279
Paracelzs (1493–1541)	279
Pārsonss, Hjū (17. gs. vidus)	280
pāvesti un buršana	281
pēdu nospiedumi	282
peldēšana	282
<i>pellar</i> (riebēja)	284
Pendervens, Gvidions (1946–1982)	285
pentakls un pentagramma	286
Pentrīta, Dollija (1692–1777)	287
Pērkinss, Viljams (1555–1602)	288
pieckārtīgs skūpsts	289
Pikindžils, Vecais Džordžs (1816–1909)	289
<i>poppet</i> (lellīte)	290
<i>power doctor</i> (dziednieks; vārdotājs; riebējs; braucītājs)	291
prievītes	292
pūces	292
pūšļošana (<i>pouwwowing</i>)	293

R

Ragainais dievs, Ragainis	296
ragainas sievietes	297
ragana	298
raganas (<i>witches</i>)	298
raganas akmens (<i>hag stone</i>)	301
raganas bumbas	301
raganas cepure	302
raganas kastītes	302
raganas palīgi	302
raganas pudele	304
raganas šūpulis	305
raganas trepes	305
raganas zīme	305
raganu gaisma	306
raganu rīki	306
Raganu sabiedriskās apziņas savienība (<i>Witches League of Public Awareness</i>)	308
raganu stunda	308
raganu sviests	308
raganu tapas	308
Regardi, Frānsiss Israels (1907–1983)	308
Remī, Nikolā (1530–1616)	309
<i>Rituale Romanum</i>	310
rituāls	311
Rolraitas akmeņi	312

S

sabati	314
Salemas raganas	316
Salemas Vecais raganu cietums	326
sāls	326
Samerss, Montegjū (1880–1948)	327
Sanderss, Alekss (1926–1988)	328
santerija	330
sarkanā krāsa	335
Sarkanmice	335
sātanisms	336
Selēne	338
Sentozitas raganas	338
septītā dēla septītais dēls	340
seši-seši-seši (666)	340
siekalas	340
skatišana (<i>scrying</i>)	341
Skors, Džons (miris 1979)	341
Skots, Maikls (ap 1175–1234)	342
Skots, Redžinalds (ap 1538–1599)	342
Sleida, Pedija (1931)	343
Sleitors, Hermans (1938–1992)	345
slotas	346
Sojere, Elizabete (?–1621)	347
Soltleinas raganas	348
spēka vārdi	348
Spērs, Ostins Osmans (1886–1956)	349

spīdzināšana	349
spoki, spoku apsēstas vietas un burvestības	353
Stakers Lī (<i>Stacker Lee, Stagolee, Stackerlee, Stackalee</i>)	355
Stemfordas raganas	356
striga (arī <i>stria, strix</i>)	357
sudrabs	357
sūtišana	358
svaidāmās eļļas	358
sveces	358
Sv. Jāņa sprediķis	359
Sv. Sekēra mesa	360

T

talismani	361
taseomantija	362
Tedvortas bundzinieks	362
tēmēšana	362
<i>tempestarii</i>	362
templieši	363
Teofils (ap 538. g.)	364
Tēvreize	364
transvekcija	365
trīs	365
Trīskāršās atgriezes likums (arī Trīskāršais karmas likums)	365
trīspadsmīt	366

U

ūdens	368
Umbanda	369
upuris	369
urīns	370

V

Vainšteina, Meriona	372
valdensi	374
Valiente, Dorīna (1922)	374
Valpurģu nakts (<i>Walpurgisnacht</i>)	375
Vecais Šuks	376
vecākais	376
vecene (<i>hag</i>)	376
Veijers, Johans (1515–1588)	377
veiksmes roka	378
Veirs, Tomass (ap 1600–1670)	379
velnabērns	379
Velna līgums	380
Velna tilts	383
Velna zīme	383

velna zivs	384
Velns	384
Veške, Karls (1930)	386
vētru sacelšana	388
vibotne	389
vientuļniece	390
vientuļnieka pils (<i>Hermitage Castle</i>)	391
Vika (<i>Wicca</i>)	390
Vikas baznīca un skola	390
Vikas skola	392
Vikas šamanisms	392
Viljamsons, Sesils Hjū (1909)	393
Vilsone, Monika	395
Visu pasaulu baznīca (<i>the Church of All Worlds, CAW</i>)	395
Vite, Džouna (1775–1813)	398
vītols	398
<i>Vodoun</i>	398
Voduā	398
Voltons, Čārlzs (1871–1945)	399
Vorboisas raganas	400
vūdū (arī <i>Vodoun</i>)	401
Vukihoula	405

W

<i>warlock</i> (burvis)	407
<i>Wiccan Rede</i>	407
<i>widdershins</i> (<i>withershins</i>)	408
Will-o'-the-wisp	409
WITCH	409

Z

zaķi	410
Zaļais vīrs	411
Zella, <i>Morning Glory</i> («Titenis»; 1948)	411
Zells, Oberons (1942)	414
Zelta Ausmas hermētiskais ordenis	417
ziedes	418
zilēšana	421
zīmogi/ <i>sigils</i> (<i>sigillum</i> lat. – zīmogs)	422
zintnieks/zintniece (<i>cunning man/cunning woman</i>)	423
zirneklis	425
zombijs	425
Zugaramurdi raganas	427
Zvaigžņu Vanadze (<i>Starhawk</i> , 1951)	428
zvani	429
zvans, grāmata un svece	429
Žanna d'Arka (1412–1431)	430